

ОГЛЯДИ

DOI: 10.26693/jmbs05.03.445

УДК 796.015.136:796.85

Задорожна О. Р.¹, Бріскін Ю. А.¹, Пітин М. П.¹,
Потоп В.², Гращенко Ж. В.³, Глухов І. Г.⁴, Дробот К. В.⁴

ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛЕКТУВАННЯ СКЛАДУ УЧАСНИКІВ ІГОР XXXII ОЛІМПІАДИ 2020 У ТОКІО (НА ПРИКЛАДІ СПОРТИВНИХ ЄДИНОБОРСТВ)

¹Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, Україна

²Ecological University of Bucharest, Romania

³Харківська державна академія фізичної культури, Україна

⁴Херсонський державний університет, Україна

ozadorozhna@ukr.net

vladimir_potop@yahoo.com

Стаття присвячена аналізу кваліфікаційних вимог, встановлених міжнародними спортивними федераціями для завоювання спортсменами олімпійських ліцензій для участі в Іграх XXXII Олімпіади у 2020 р. у м. Токіо. Актуальність роботи зумовлена необхідністю модернізації основ управління змагальною діяльністю у спортивних єдиноборствах з урахуванням особливостей комплектування складу учасників Ігор Олімпіад з 1992 р. по сьогодні.

Мета дослідження – проаналізувати чинні кваліфікаційні вимоги, встановлені міжнародними спортивними федераціями для здобуття спортсменами олімпійських ліцензій для участі в Іграх XXXII Олімпіади 2020 р. у м. Токіо (на прикладі спортивних єдиноборств).

Теоретичний аналіз, узагальнення даних літератури та мережі Інтернет дозволили виявити тенденції розвитку сучасних олімпійських спортивних єдиноборств. Документальний метод було використано для аналізу чинних кваліфікаційних вимог, встановлених відповідними міжнародними спортивними федераціями для здобуття спортсменами олімпійських ліцензій для участі в Іграх XXXII Олімпіади 2020 р. у м. Токіо у змаганнях з фехтування, вільної та греко-римської боротьби, дзюдо, тхеквондо, боксу та карате.

Кваліфікаційні вимоги для здобуття спортсменами олімпійських ліцензій у спортивних єдинобор-

ствах встановлюються відповідними міжнародними спортивними федераціями та оприлюднюються за рік-два до чергових Ігор Олімпіади. На підставі цих вимог формується не тільки план підготовки спортсмена чи команди на олімпійський цикл, а й система відбору спортсменів до національної збірної команди країни. Особливості комплектування складу учасників Ігор XXXII Олімпіади 2020 р. у м. Токіо у сучасних спортивних єдиноборствах здебільшого схожі. Основні відмінності між кваліфікаційними вимогами полягають у тривалості олімпійського відбору (від трьох місяців до двох років), приналежності завойованої ліцензії (іменна чи для НОК), кількості видів змагань та формах заліку у них; наявності різних видів рейтингів (світовий, континентальний, олімпійський, особистий, командний).

Ключові слова: спортивні єдиноборства, Ігри Олімпіади, ліцензія, кваліфікація.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дана робота є фрагментом НДР Львівського державного університету фізичної культури «Теоретико-методичні основи управління тренувальним процесом та змагальною діяльністю в олімпійському, професійному та адаптивному спорті», № державної реєстрації 0116U003167.

Вступ. Спортивні єдиноборства є невід'ємною та видовищною складовою частиною програми Ігор

Олімпіад сучасності [1, 2, 3]. Одним з підтверджень цього є збільшення кількості комплектів нагород, які розігрувалися на олімпійській арені у різних видах спортивних єдиноборств упродовж різних періодів, – від 4-10 у 1896-1912 рр. до 54-74 з 1992 р. до сьогодні. Суттєве зростання цієї кількості обумовлене введенням нових олімпійських вагових категорій або зміною діапазону стандартних упродовж останніх п'яти-десяти років, значним розширенням програми змагань для жінок, введенням «змішаних» змагань («MIXED»), включенням до програми нових видів спорту [3, 4, 5]. Так, у програмі Ігор XXXII Олімпіади 2020 р. у м. Токіо вперше з'являється змагання з карате [6, 7].

Іншими тенденціями розвитку сучасних олімпійських спортивних єдиноборств, окрім розширення спортивної програми та видів змагань, є такі: ущільнення міжнародних та національних календарів змагань, трансформація структури та змісту змагальної діяльності відповідно до зміни у правилах змагань (у формулі ведення поєдинків та підрахунку очок, застосування електронного суддівства, введення штрафних санкцій за «пасивне» ведення бою), зростання соціальної значущості перемог на змаганнях різного рівня, не обмежуючись Іграми Олімпіад, підвищення конкуренції на світовій арені та зміна вимог до комплектування складу учасників Ігор Олімпіад [1, 2, 4, 7, 8]. Вище наведене актуалізує необхідність модернізації педагогічного супроводу підготовки національних збірних команд країн з урахуванням специфіки сучасних кваліфікаційних вимог, встановлених міжнародними спортивними федераціями для здобуття спортсменами олімпійських ліцензій.

Мета дослідження – проаналізувати чинні кваліфікаційні вимоги, встановлені міжнародними спортивними федераціями для здобуття спортсменами олімпійських ліцензій для участі в Іграх XXXII Олімпіади 2020 р. у м. Токіо (на прикладі спортивних єдиноборств).

Матеріал та методи дослідження. Теоретичний аналіз, узагальнення даних літератури та мережі Інтернет, документальний метод дозволили виявити тенденції розвитку сучасних олімпійських спортивних єдиноборств та проаналізувати кваліфікаційні вимоги, встановлені міжнародними спортивними федераціями для здобуття спортсменами олімпійських ліцензій для участі в Іграх XXXII Олімпіади 2020 р. у м. Токіо.

Результати дослідження. Кваліфікаційні вимоги для здобуття спортсменами олімпійських ліцензій у спортивних єдиноборствах встановлюються відповідними міжнародними спортивними федераціями (МСФ) та розміщуються у вільному доступі за один-два роки до чергових Ігор Олімпіади [9, 10,

11]. На підставі цих вимог формується не тільки план підготовки, а й система відбору спортсменів до національної збірної команди країни (включення до складу останньої дає спортсменові змогу виступати на чемпіонатах світу, континентальних змаганнях та інших кваліфікаційних турнірах) [12, 13, 14].

Специфіка завоювання ліцензій у різних видах єдиноборств залежить від кількості видів змагань, представлених у програмі Ігор Олімпіади, та від форми заліку (особисті, командні, змішані). Тому в одному виді спорту можуть розіграватися як іменні ліцензії, так і ліцензії для НОК. Одним з таких прикладів є кваліфікаційні вимоги у фехтуванні. На Іграх XXXII Олімпіади 2020 р. у м. Токіо буде розіграно 12 комплектів нагород – по шість в особистому та командному заліках. Кваліфікаційні вимоги передбачають завоювання ліцензій у складі команди (ліцензія для НОК), а ті спортсмени, які не змогли цього зробити, можуть здобути іменну [10].

Складність систем олімпійського відбору у різних видах єдиноборств полягає у застосуванні різних формул, відповідно до яких визначається кількісний склад учасників Ігор Олімпіади. Під «формулою» розуміємо розподіл кількості квот (максимальної кількості олімпійських ліцензій) з урахуванням різних критеріїв. Олімпійський відбір проходить у кілька етапів (переважно їх два або три). Завоювання олімпійської ліцензії можливе двома способами – шляхом «прямої» кваліфікації та через серію кваліфікаційних турнірів. У першому випадку відбір спортсменів здійснюється за світовим або олімпійським рейтингом відповідно до кількості очок, набраних упродовж олімпійського відбору (тривалість відбору визначають МСФ). Такий спосіб характерний для дзюдо, де «напрям» можуть кваліфікуватися топ-18 спортсменів у кожній ваговій категорії. При цьому рейтинг формується не на основі очок, здобутих на усіх змаганнях під час олімпійського відбору, а на підставі п'яти кращих результатів, продемонстрованих спортсменом за два роки, а також шостого результату, продемонстрованого на континентальному чемпіонаті або на підсумковому турнірі року – Серії Мастерс. Ті спортсмени, яким не вдалося здобути ліцензію «напрям», можуть зробити це за допомогою додаткового рейтингу, який використовується виключно для олімпійського відбору. Цей рейтинг є загальним для чоловіків та жінок та для усіх вагових категорій. Здобути ліцензію можуть спортсмени, які набрали найбільшу кількість очок, однак при цьому для кожного континенту встановлена квота (максимальна кількість учасників) [11].

Завоювання ліцензії через серію кваліфікаційних турнірів можливе у спортивній боротьбі та

боксі [9]. Ці турніри можна умовно розділити на світові (чемпіонат світу у спортивній боротьбі), континентальні (ті, які проводяться для відбору спортсменів на кожному континенті) та «турніри останньої надії» (у них можуть взяти участь тільки спортсмени-представники НОК, яким не вдалося кваліфікуватися за підсумками світових або континентальних турнірів у певних вагових категоріях). У фехтуванні, тхеквондо та карате система олімпійського відбору передбачає можливість здобуття ліцензії спочатку через світовий рейтинг, а якщо це не вдалося, через «турнір останньої надії» [10, 12, 13, 14].

Ще одна особливість олімпійського відбору полягає у тому, що кількість та межі олімпійських вагових категорій можуть відрізнятися від стандартних, затверджених відповідними МСФ. Наприклад, у боксі відповідно до ініційованої програми гендерної рівності МОК, було затверджено нові категорії, представлені на Іграх XXXII Олімпіади 2020 р. у м. Токіо. У жіночому боксі кількість вагових категорій була збільшена з трьох до п'яти, у чоловічому, навпаки, зменшена з десяти до восьми [9]. У карате і для чоловіків, і для жінок передбачено об'єднання вагових категорій – замість шести, затверджених WKF (Всесвітньою федерацією карате), у програмі Ігор XXXII Олімпіади представлено по три [13, 14].

Обговорення отриманих результатів. Порівняння кваліфікаційних вимог, затверджених МСФ з різних видів єдиноборств для комплектування складу учасників Ігор XXXII Олімпіади 2020 р. у м. Токіо, дало змогу виявити спільні та відмінні риси. Спільні риси включають такі: можливість участі тільки одного спортсмена або команди у виді змагань; наявність складної системи відбору, що включає два-три етапи та різну кількість кваліфікаційних змагань різного рангу, у тому числі «турнір останньої надії» (у ньому можуть брати участь тільки спортсмени від НОК, які ще не здобули ліцензій); наявність спеціальної квоти, яка передбачає надання ліцензій спортсменам за рішенням Тристоронньої комісії на підставі заявок, надісланих НОК до МОК (Wild card invitation places); можливість перерозподілу невикористаних квот у випадку їх невчасного підтвердження НОК або відмови остан-

нього від вже здобутих ліцензій; збільшення або зменшення кількості вагових категорій шляхом об'єднання стандартних, затверджених відповідними МСФ для участі у змаганнях в офіційному міжнародному календарі, або зміни їх меж виключно для представлення у програмі Ігор Олімпіад.

Серед відмінних рис наявні такі: тривалість олімпійського відбору (від трьох місяців до двох років); приналежність завойованої ліцензії (іменна чи для НОК); кількість видів змагань та форма заліку у них; наявність різних рейтингів – світового особистого (відображає кількість очок, набраних спортсменом у черговому сезоні за підсумками офіційних змагань відповідно до міжнародного календаря), світового командного (відображає кількість очок, набраних командою у черговому сезоні за підсумками офіційних змагань відповідно до міжнародного календаря), олімпійського (сформованого на підставі світового, але з урахуванням здобутків спортсмена чи команди на змаганнях, які мають статус кваліфікаційних), континентального.

Висновки. Аналіз науково-методичної літератури з підготовки спортсменів у сучасних спортивних єдиноборствах вказує на необхідність модернізації основ управління змагальною діяльністю у спортивних єдиноборствах з урахуванням особливостей комплектування складу учасників Ігор Олімпіад з 1992 р. по сьогодні.

Кваліфікаційні вимоги для здобуття спортсменами олімпійських ліцензій у спортивних єдиноборствах встановлюються відповідними міжнародними спортивними федераціями. На підставі цих вимог формується не тільки план підготовки спортсмена чи команди на олімпійський цикл, а й система відбору спортсменів до національної збірної команди країни.

Особливості комплектування складу учасників Ігор Олімпіад у сучасних спортивних єдиноборствах здебільшого схожі. Основні відмінності полягають у тривалості олімпійського відбору, приналежності завойованої ліцензії (іменна чи для НОК), кількості видів змагань та формах заліку у них, наявності різних видів рейтингів.

Перспективи подальших досліджень передбачають аналіз тенденцій розвитку сучасних олімпійських спортивних єдиноборств.

References

1. Platonov VN. The system of preparation of athletes in the Olympic sport. *General theory and its practical applications: the textbook [for trainers]*. In 2 books. Kiev: Olympus Lit; 2015. Book 1: 350-400. [Russian]
2. Calmet M, Pierantozzi E, Sterkowicz S, Takito MY, Franchini E. Judo rules: searching for a wind of changes. *International Journal of Performance Analysis in Sport*. 2017; 17(6). doi: 10.1080/24748668.2017.1405612
3. Prystupa Ye, Briskin Yu, Palatnyy A, Pityn M. Development and formation of martial arts in the programs of the Olympics of the present. *Physical activity, health and sports*. 2017; 1(27): 3-19. [Ukrainian]

4. Cynarski WJ, Lee-Barron J. Philosophies of martial arts and their pedagogical consequences. *Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*. 2014; 14(1): 11-9. [Polish]. doi: 10.14589/ido.14.1.2
5. Johnson JA, Ha P. Elucidating pedagogical objectives for combat systems, martial arts, and combat sports. *Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*. 2015; 15(4): 65-74. doi: 10.14589/ido.15.4.9
6. Oh HJ. Taekwondo Instructional and Assessment Strategies in Authentic Settings. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. 2014; 85(1): 36-42. doi: 10.1080/07303084.2014.857552
7. Jean-Marie S. The Olympic Games in Beijing. Strategy and Technique. *Escrime*. 2008; 4: 19–28.
8. Olympic Programme [Internet]. Available from: https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Games/Summer-Games/Games-Tokyo-2020-Olympic-Games/Programme-Tokyo2020-EN.pdf#_ga=2.156273595.1481418059.1578650946-692279225.1562334957. Access date: 10.01.2020.
9. Boxing. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. [Internet]. Available from: <https://www.olympic.org/-/media/Document%20Library/OlympicOrg/News/2019/06/ANNEX-1-Tokyo-2020-Qualification-System-Boxing.pdf/>. Access date: 10.01.2020.
10. Fencing. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. [Internet]. Available from: http://www.pzszerem.pl/static/domain/files/others/136/136/13693_10_tokyo_2020_-_qualification_system_-_fencing_-_ang.pdf. Access date: 10.01.2020.
11. Judo. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. [Internet]. Available from: <https://www.ijf.org/news/show/696>. Access date: 10.01.2020.
12. Taekwondo. Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. [Internet]. Available from: https://cdn.dosb.de/user_upload/Olympische_Spiele/Tokio_2020/internationale_Qualifikationskriterien/WT_-_Taekwondo_20191122.pdf. Access date: 10.01.2020.
13. World karate federation (WKF). Qualification system – Games of the XXXII Olympiad – Tokyo 2020. [Internet]. Available from: <https://karate.ua/media/68494d05-f77e-4b94-b9a3-48f6acdba06f.pdf>. Access date: 15.01.2020.
14. WKF World Ranking Rules (October 2019). [Internet]. Available from: https://www.wkf.net/pdf/updated_wkf-world-ranking-rules-2019_october2019_approvedbyec-pdf-eng.pdf/. Access date: 15.01.2020.

УДК 796.015.136:796.85

**ОСОБЕННОСТИ КОМПЛЕКТОВАНИЯ СОСТАВА УЧАСТНИКОВ ИГР
XXXII ОЛИМПИАДЫ 2020 г. В г. ТОКИО (НА ПРИМЕРЕ СПОРТИВНЫХ ЕДИНОБОРСТВ)
Задорожная О. Р., Брискин Ю. А., Питын М. П., Потоп В.,
Гращенкова Ж. В., Глухов И. Г., Дробот К. В.**

Резюме. Статья посвящена анализу квалификационных требований, установленных международными спортивными федерациями для завоевания спортсменами олимпийских лицензий для участия в Играх XXXII Олимпиады в 2020 г. в г. Токио. Актуальность работы обусловлена необходимостью модернизации основ управления соревновательной деятельностью в спортивных единоборствах с учетом особенностей комплектования состава участников Игр Олимпиад с 1992 г. до сегодня.

Цель исследования - проанализировать действующие квалификационные требования, установленные международными спортивными федерациями для получения спортсменами олимпийских лицензий для участия в Играх XXXII Олимпиады 2020 г. в г. Токио (на примере спортивных единоборств).

Теоретический анализ, обобщение данных литературы и сети Интернет позволили выявить тенденции развития современных олимпийских спортивных единоборств. Документальный метод был использован для анализа действующих квалификационных требований, установленных соответствующими международными спортивными федерациями для получения спортсменами олимпийских лицензий для участия в Играх XXXII Олимпиады 2020 г. в г. Токио в соревнованиях по фехтованию, вольной и греко-римской борьбе, дзюдо, тхэквондо, боксу и каратэ.

Квалификационные требования для получения спортсменами олимпийских лицензий в спортивных единоборствах устанавливаются соответствующими международными спортивными федерациями и обнародуются за год-два до очередных Игр Олимпиады. На основании этих требований формируется не только план подготовки спортсмена или команды на олимпийский цикл, но и система отбора спортсменов в сборную команду страны. Особенности комплектования состава участников Игр XXXII Олимпиады 2020 г. в г. Токио в современных спортивных единоборствах в основном похожи. Основные различия между квалификационными требованиями заключаются в длительности олимпийского отбора (от трех месяцев до двух лет), принадлежности завоеванной лицензии (именная или для НОК), количества видов соревнований и формах зачета в них; наличии различных видов рейтингов (мировой, континентальный, олимпийский, личный, командный).

Ключевые слова: спортивные единоборства, Игры Олимпиады, лицензия, квалификация.

UDC 796.015.136:796.85

**Peculiarities of Participants' Composition for Games
of the XXIII Olympiad 2020 in Tokyo
(on the Example of Martial Arts)**

**Zadorozhna O., Briskin Yu., Pityn M., Potop V.,
Grashchenkova Zh. V., Hlukhov I., Drobot K.**

Abstract. The article presents the analysis of qualification requirements established by international sports federations for the athletes to win Olympic licenses for participation in the Games of the XXII Olympiad 2020 in Tokyo. The relevance of the work is due to the need to modernize the fundamentals of managing competitive activity in martial arts, taking into account the peculiarities of recruiting the participants of the Olympics Games from 1992 to today.

The purpose of the study was to analyze the existing qualification requirements established by international sports federations for athletes to obtain Olympic licenses for participation in the Games of the XXII Olympiad 2020 in Tokyo (on example of martial arts).

Material and methods. Theoretical analysis, synthesis of literature and the Internet have revealed trends in the development of modern Olympic martial arts. The documentary method was used to analyze the existing qualification requirements established by the relevant international sports federations for the athletes to obtain Olympic licenses for participation in the Games of the XXII Olympiad 2020 in Tokyo in fencing, freestyle and Greco-Roman wrestling, judo, taekwondo, boxing and karate.

Conclusion. Qualification requirements for athletes to obtain Olympic licenses in martial arts are established by the relevant international sports federations and made public one or two years before the next Olympics. Based on these requirements, not only a plan for training an athlete or team for the Olympic cycle is formed, but also a system for selecting athletes for the national team of the country. Peculiarities of recruiting the participants of the Games of the XXXII Olympiad 2020 in Tokyo in modern martial arts are basically similar and consist in complicated system of selection; different formulas to quota allocation between NOCs, continents (or special zones), events and sportsmen; possibility to confirm or deny the obtained qualification quota by NOC's decision; opportunity to get Wild card by decision of Tripartite Commission; extension or quantity reduction of weight categories (appearance of Olympic categories which are different from standard). The main differences between qualification requirements are the duration of the Olympic selection (from three months to two years), the ownership of the license won (registered or for the NOCs), the number of types of competitions and the forms of offset in them (individual, team or mixed; the availability of various types of ratings (world, continental, Olympic, personal, team).

Keywords: martial arts, Olympics, license, qualification.

The authors of this study confirm that the research and publication of the results were not associated with any conflicts regarding commercial or financial relations, relations with organizations and/or individuals who may have been related to the study, and interrelations of coauthors of the article.

Стаття надійшла 27.01.2020 р.

Рекомендована до друку на засіданні редакційної колегії після рецензування